

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри

підприємництва і торгівлі

Протокол № 19 від «20» червня 2017

Зав. кафедри

О.Є. Бавико

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

Кількість кредитів ECTS 3

Розробник:

Лохман Н.В.

доцент кафедри підприємництва і торгівлі,

к.е.н., доцент

2017 - 2018 навчальний рік

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова / вибіркова дисципліна	Вибіркова дисципліна
Семестр	6
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Кількість модулів	2
Лекції, годин	15
Практичні/ семінарські, годин	30
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	45
Тижневих годин для денної форми навчання:	6
аудиторних	3
самостійної роботи студента	3
Вид контролю	Екзамен

2. Мета та завдання дисципліни

Мета - набуття знань про закономірності формування витрат за видами, центрами відповідальності та носіями для мінімізації їх рівня та обґрунтування оптимальних господарських рішень

Завдання - поглиблення розуміння системи управління витратами на підприємстві; формування знань щодо теоретичних та методологічних основ управління змінних та постійних змін на підприємстві; поглиблення розуміння інформаційного забезпечення управління складними виробничими системами; поглиблення розуміння вимог українського законодавства щодо регулювання економічних відносин в системі управління витратами; формування знань щодо виявлення факторів, що зумовлюють рівень витрат, обчислювання їх величини за видами, місцями та носіями; формування знань щодо ефективних засобів аналізу впливу структури і динаміки витрат на прибуток підприємства

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	У тому числі			
		л	п/с	лаб	сам. робота
1	2	3	4	5	6

Модуль-1

Змістовий модуль 1: Теоретичні та методичні основи управління витратами

Тема 1. Витрати підприємства: сутність, склад та класифікація	12	2	4		6
Тема 2. Методика управління витратами підприємства	12	2	4		6
Разом за 1 модуль	24	4	8		12

Змістовий модуль 2: Система управління витратами на підприємстві

Тема 3. Економічна сутність, значення і завдання управління витратами	12	2	4		6
Тема 4. Калькулювання собівартості – основа управління виробничими витратами	12	2	4		6
Тема 5. Планування, нормування і прогнозування витрат як складові елементи управління витратами	12	2	4		6
Разом за 2 модуль	36	6	12		18

Змістовий модуль 3: Контроль і оптимізація витрат на підприємстві

Тема 6. Контроль в управління виробничими витратами	13	2	4		7
Тема 7. Оптимізація операційної системи підприємства за критерієм витрат	17	3	6		8
Разом за 3 модуль	30	5	10		15
Усього годин	90	15	30		45

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема заняття	Кількість годин
1	Практичне заняття - Витрати підприємства: сутність, склад та класифікація	4

2	Практичне заняття - Методика управління витратами підприємства	4
3	Практичне заняття - Економічна сутність, значення і завдання управління витратами	4
4	Практичне заняття - Калькулювання собівартості – основа управління виробничими витратами	4
5	Практичне заняття - Планування, нормування і прогнозування витрат як складові елементи управління витратами	4
6	Практичне заняття - Контроль в управління виробничими витратами	4
7	Практичне заняття - Оптимізація операційної системи підприємства за критерієм витрат	6

5. Індивідуальні завдання

Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.

1

2 Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Модуль 1			
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методичні основи управління витратами			
Тема 1. Витрати підприємства: сутність, склад та класифікація	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: класифікація витрат Джерела [2, 3, 4]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Виступ студента з повідомленням за темою
Тема 2. Методика управління витратами підприємства	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: управління непродуктивними витратами і втратами Джерела [1, 2, 3]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Виступ студента з повідомленням за темою Тестування
Разом за модулем 1	12		
Змістовий модуль 2. Система управління витратами на підприємстві			
Тема 3. Економічна сутність, значення і завдання управління витратами	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: функції та принципи управління витратами. Джерела [2, 3, 4]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Виступ студента з повідомленням за темою

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Тема 4. Калькулювання собівартості – основа управління виробничими витратами	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: методи обліку витрат та калькулювання собівартості продукції	Виступ студента з повідомленням за темою
Тема 5. Планування, нормування і прогнозування витрат як складові елементи управління витратами	6	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: прогнозування собівартості та методи її обчислення. Джерела [1, 2, 3]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Виступ студента з повідомленням за темою Тестування
Разом за модулем 2	18		
Змістовий модуль 3. Контроль і оптимізація витрат на підприємстві			
Тема 6. Контроль в управлінні виробничими витратами	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: контроль витрат в формуванні собівартості. Джерела [2, 3, 4]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Виступ студента з повідомленням за темою
Тема 7. Оптимізація операційної системи підприємства за критерієм витрат	8	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: напрями підвищення ефективності управління витратами . Джерела [1, 2, 3, 4]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Виступ студента з повідомленням за темою Тестування
Зазом за модулем 3	15		

7. Результати навчання

1	Базові знання і розуміння мікроекономіки, економіки підприємства, управління витратами, планування і контролю на підприємстві, внутрішнього економічного механізму підприємства, потенціалу і розвитку підприємства, стратегії підприємства, проектного аналізу, обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків, які формують основи професійної підготовки.
2	Здатність продемонструвати знання і розуміння підприємництва, організації торгівлі загалом і зовнішньої торгівлі зокрема, біржової діяльності, економіки торговельного підприємства, торгового менеджменту, що дає змогу здійснювати практичну діяльність з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.
3	Здатність продемонструвати знання і розуміння правових норм, які регулюють відносини, що виникають у процесі організації та здійснення діяльності суб'єктів підприємництва, регулювання агентських, договірних і соціально-трудових відносин, відносин в сфері державного управління, використання цих норм на практиці при здійсненні професійної діяльності.
	Здатність використовувати сучасні технічні засоби, інформаційно-комунікаційні технології,

4	прикладне програмне забезпечення напрямків діяльності підприємства у професійній діяльності.
---	--

8. Форми навчання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійно опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Екзамен

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: на протязі семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					
	Тестові завдання	Задачі, завдання, кейси тощо	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Модуль 1						
Змістовий модуль 1						
Тема 1		1	1			2
Тема 2		1	1			2
Разом змістовий модуль 1		2	2		5	9
Змістовий модуль 2						
Тема 3		2	2			4
Тема 4		2	2			4
Тема 5		2	2			4
Разом змістовий модуль 2		6	6		8	20
Змістовий модуль 3						

Тема 6		2	2			4
Тема 7		2	2			4
Разом змістовий модуль 3		4	4	5	8	21

Оцінювання студентів при проведенні екзамену з використанням

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:

0-40 балів - теоретична частина (тестування);

0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань).

Оцінювання тестових завдань (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі інформації, яку надає комп'ютер за результатами тестування (кількість правильних відповідей). Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання теоретичної частини екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання практичної частини (1 розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини	
Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформленні або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в розрахунках чи оформленні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Оцінювання студентів при проведенні екзамену без використання

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:

0-40 балів - теоретична частина (тестування);

0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин сумуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань). Оцінювання тестових завдань (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі підрахунку кількості правильних тестів. Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання теоретичної частини екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або сумування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання практичної частини (1 розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини

Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформленні або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в розрахунках чи оформленні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	
60-69	E	3, «задовільно»
59-30	FX	
0-29	F	

11. Методичне забезпечення

- 1 Електронний конспект лекцій.
- 2 Методичні вказівки з вивчення дисципліни
- 3 Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Основна

- 1 Бондар І. Ю. Управління витратами виробництва та собівартістю продукції [Текст] : навч. посібник / І.Ю. Бондар. - Київ. держ. торг.-екон. ун-т. — К., 2008. — 65с.
Давидович І. Є. Управління витратами [Текст] : навч. посіб. для вищ. навч. закл. / І. Є. Давидович ; М-во освіти і науки України, Терноп. нац. екон. ун-т. — К. : Центр учбової літератури, 2008. — 320 с.
Іванюта П. В. Управління ресурсами і витратами [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / П. В. Іванюта, О. П. Лугівська ; М-во освіти і науки України, УКООПСПЛКА, Полтав. ун-т спожив. кооп. України [та ін.], за ред. С. М. Іванюти. — К. : Центр учб. л-ри, 2009. — 320 с.
- 2
- 3

- 4 Ковтун С. Управление затратами [Текст] : [практ. пособие] / С. Ковтун, Н. Ткачук, С. Савлук . — Х. : Фактор, 2007 . — 272с.
- 5 Головінов М.І. Економіка торговельного підприємства / М.І. Головінов, В.О. Протопопова, Н.В. Лохман, Д.О. Бабкін, П.В. Зозуля. Донецьк: ДонНУЕТ, 2012. — 335 с.
- 6 Петрович Й.М. Економіка виробничого підприємства: навч. посіб. / Й.М. Петрович, І.О. Будіщева, І.Г.Устінова та ін. - К.: "Знання", КОО, 2006. - 405 с.

Допоміжна

- 1 Грещак М.Г. Управління витратами [Текст] : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. — 2-ге вид., без змін . — К., 2006 . — 132с.
Ковальчук І. В. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. для вищ. навч. закл. / І. В. Ковальчук ; М-во освіти і науки України . — К. : Знання, 2008 . — 679 с. — (Сер. "Вища освіта ХХІ століття")
- 2 Сідун В. А. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. А. Сідун, Ю.В. Пономарьова ; Харків. держ. ун-т харчування та торгівлі . — Вид. 2-ге, перероб. та допов. — К. : Центр навч. л-ри, 2006 . — 356с.
- 3 Говорушко Т.А., Тимченко О.І. Малий бізнес [Текст] : навчальний посібник / Т.А. Говорушко, О.І.Тимченко. -К.:Центр навчальної літератури, 2006.-200с.
- 4 Наливайко А.П. Теорія стратегії підприємства. Сучасний стан та напрямки розвитку [Текст] : монографія / А.П. Наливайко. -К.:КНЕУ, 2010.-227 с.
- 5 Іванова В. В. Планування і контроль на підприємстві [Текст] : навч. посібник / В. В. Іванова. - Суми : Університетська книга, 2011. - 443 с.
- 6 Портна О.В. Контролінг [Текст]: навчальний посібник / О.В. Портна. – Львів: «Магнолія 2006», 2008. – 240с.
- 8 Горбонос Ф.В. Економіка підприємств [Текст] : підручник / Ф. В. Горбонос [и др.]. - К. : Знання, 2010. - 463 с.

Інформаційні ресурси

- 1 Словник економічних термінів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.bank24.ru/glossary/>>
- 2 Фінансова звітність українських компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.istock.com.ua>>
- 3 Фінансова звітність зарубіжних компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.corporateinformation.com>>
- 4 Фінансовий аналіз українських компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.sokrat.kiev.ua>>
- 5 Фінансовий аналіз українських компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.ukrtrust.com>>
- 6 Фінансовий аналіз українських компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.atlanta.com.ua>>
- 7 Фінансовий аналіз українських компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.art-capital.com>>
- 8 Фінансовий аналіз українських компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.vk-brok.kiev.ua>>